

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет журналістики
Кафедра радіомовлення і телебачення

Затверджено
на засіданні кафедри радіомовлення і телебачення
факультету журналістики
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30 серпня 2024р.)

Завідувачка кафедри
доц. Парасковія ДВОРЯНИН

СИЛАБУС
з навчальної дисципліни
«Основи культури усного публічного мовлення»
що викладається в межах
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «ЖУРНАЛІСТИКА»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 061 – журналістика

Львів - 2024

Назва дисципліни	«Основи культури усного публічного мовлення»
Адреса викладання дисципліни	Вул. Генерала Чупринки, 49, м. Львів, 79044.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет журналістики, кафедра радіомовлення і телебачення.
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	06 Журналістика, 061 Журналістика
Викладачі дисципліни	Гарда Орест Павлович, професор кафедри радіомовлення і телебачення Лебеденко Наталія Євгенівна, доцент кафедри радіомовлення і телебачення
Контактна інформація викладачів	(032) 239-47-64; (032) 239-40-30 orest.garda@lnu.edu.ua nataliia.myhajlychenko@lnu.edu.ua https://journ.lnu.edu.ua/employee/myhajlychenko-n-y https://journ.lnu.edu.ua/employee/harda-o-p
Консультації з питань вивчення дисципліни відбуваються	Щовівторка о 15 год: Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, ауд. 310, а також за попередньою домовленістю
Сторінка дисципліни	http://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/01/OsnovyKulturyUsnogoPubl.4-2s
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Основи культури усного публічного мовлення» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 061 «Журналістика» для освітньої програми «Журналістика», яку викладають у VIII семестрі в обсязі 3 кредитів (за ЄКТС).
Коротка анотація дисципліни	Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоби надати студентам необхідні сутності якісного телевізійного художньо-публіцистичного тексту. Тому в дисципліні представлено як огляд концепцій та методи щодо створення доброго матеріалу художньо-публіцистичного жанру, розглянуто особливості мови художньо-публіцистичного тексту, на відміну від текстів інших жанрів, та надано рекомендації для написання різних текстів художньо-публіцистичних жанрів.
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Основи культури усного публічного мовлення» є ознайомлення студентів із методикою творення, написання та озвучення художньо-публіцистичного телевізійного тексту. Цілі дисципліни передбачають вивчення особливостей мови текстів різних художньо-публіцистичних жанрів, їхнього синтаксису, побудови лексико-граматичних конструкцій, ознайомлення з образними засобами художньо-публіцистичного тексту, а також інтонаційними параметрами озвучування художньо-публіцистичних текстів різних жанрів.
Література для вивчення дисципліни	Базова 1. Телевізійна та радіокомунікація: історія, теорія, новітні практики: підручник / В. В. Лизанчук, І. В. Крупський, О. М. Білоус, П. Я. Дворянин, Н. Є. Лебеденко, Р. О. Білоус; за ред. Д-ра філол. Наук, проф. В. В. Лизанчука. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. – 420 с. 2. Сагач Г.М. Риторика: Навч. посібник для студентів серед. і вищ. навч. закладів. Вид. 2-ге перероб. І доп – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. – 568 с. 3. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2003. – 311 с. 4. Буряк В.Д. Поетика інформаційно-художньої свідомості [Еволюція форм і методів вираження інформації (факту) в контексті інтелектуалізації творчої свідомості]: Монографія. – Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2001. – 392 с. 5. Єлісовенко Ю. Ораторське мистецтво: постановка голосу й мовлення: Навчальний посібник / За ред. В. В. Різуна. – К., 2008. 6. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник. – 5-те вид., перероб. та

	<p>допов. – Київ: Центр учб. літ., 2011. – 494 с.</p> <p>7. Різун В. В. Аспекти теорії тексту: нариси про текст. Теоретичні питання комунікації і тексту / В. В. Різун, А. І. Мамалига, М. Д. Феллер. – К. : РВЦ «Київський ун-т», 1998. – 335 с.</p> <p>8. Сербенська О. Культура усного мовлення. Практикум: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004.</p> <p style="text-align: center;">Додаткова</p> <p>1. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. – 3-тє вид. – Львів: ПАІС, 2008. – 276 с.</p> <p>2. Кузнецова О. Засоби і форми сатири та гумору в українській пресі. – Львів: Вид-во ЛНУ, 2003. – 250 с.</p> <p>3. Лизанчук В. Радіожурналістика: засади формування: Підручник для вузів. – Львів: ПАІС, 2000. – 366 с.</p> <p>4. Сербенська О. Основні параметри милозвучності української мови / Олександра Сербенська // Теле- та радіожурналістика. – Вип. 15. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – С. 258–266.</p> <p>5. Сербенська О. Феномен звукового мовлення / Олександра Сербенська // Культура усного мовлення. Практикум : навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – С. 8–15.</p> <p>6. Сербенська О. Голос і звуки рідної мови. – Львів: Априорі, 2020. – 280 с.</p>
Обсяг курсу	<p>Денна форма навчання: 22 год. аудиторних занять. З них 11 год. лекційних, 11 год. практичних занять і 68 год. самостійної роботи.</p> <p>Заочна форма навчання: 0 год. аудиторних занять. З них 0 год. лекційних, 0 год. практичних і 30 год. самостійної роботи</p>
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде</p> <p style="text-align: center;">Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – сутність поняття художньо-публіцистичний текст; – головні ознаки художньо-публіцистичного тексту; – особливості мови художньо-публіцистичного тексту; – що таке художньо-публіцистичний телевізійний текст і які його відмінності від радійного та інших типів текстів; – структуру художньо-публіцистичного тексту; – мовні засоби для створення художньо-публіцистичного тексту; – що таке нарис, есе, памфлет, фейлетон і які їхні текстові особливості ; – інтонаційні особливості художньо-публіцистичного тексту. <p style="text-align: center;">Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Професійно керувати своїм голосом; - Усувати недоліки мовлення у роботі зі студійною апаратурою; - Вивчити особливості власного мовного апарату; - Писати тексти для різних художньо-публіцистичних жанрів; - Визначати мовні особливості художньо-публіцистичних текстів; - Аналізувати художньо-публіцистичні тексти колег за різними критеріями; - Визначати структуру художньо-публіцистичного телевізійного тексту; - Робити партитуру художньо-публіцистичного тексту; - Грамотно та правильно озвучувати художньо-публіцистичний текст.
Ключові слова	Тулежурналіст, дикторська майстерність, телеведучий, мова, усне мовлення, звук, голос, наголос.
Формат курсу	Очний / заочний

Теми	Подано у формі «СХЕМИ КУРСУ»
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру.
Пререквізити	Вивчення цього курсу пов'язано з опануванням студентами журналістичнознавчих дисциплін.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекція, аналіз, синтез, дискусія, пошуковий, моделювання, наочний, спостереження, рольова гра, запис у студії.
Необхідне обладнання	Телекамера, мікрофон, комп'ютер, інтернет, мультимедійний проектор, смартфон.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.</p> <p>I. За опанування 1-го змістового модуля «Методика створення художньо-публіцистичного телевізійного тексту» студент може набрати максимально 50 балів. З них під час поточного контролю студент може набрати 30 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Опрацювання рекомендованої літератури – максимально 6 бали. - Запис художньо-публіцистичного виступу у кадрі у навчальній телерадіостудії з повноцінним використанням засобів – максимально 15 балів; - Участь у дискусії на практичних заняттях (3 заняття) – максимально 9 балів (по 3 бали на одному занятті). <p>Під час 1-го модульного контролю студент може набрати максимально 20 балів. Він виконує письмову роботу, в якій аналізує 3 проблеми із поданих нижче питань. Письмова робота може бути оцінена максимально 20 балами, якщо у ній:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Всебічно розкрита тема; - Професійно оцінено сучасний емпіричний матеріал; - Наукове володіння термінами (визначеннями); - Відсутні фактологічні, інтонаційні, артикуляційні, темброві та інші помилки. <p>II. За опанування 2-го змістового модуля «Виразальні засоби комунікації телевізійних журналістів» студент може набрати максимально 50 балів. З них під час поточного контролю максимально 30 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Опрацювання рекомендованої літератури – максимально 6 бали. - Запис художньо-публіцистичної телепрограми у навчальній телерадіостудії з повноцінним використанням засобів телебачення – максимально 15 балів; - Участь у дискусії на практичних заняттях (3 заняття) – максимально 9 балів (по 3 бали на одному занятті). <p>Під час 2-го модульного контролю студент може набрати максимально 20 балів. Він виконує письмову роботу, в якій аналізує 3 проблеми із поданих нижче питань. Письмова робота може бути оцінена максимально 20 балами, якщо у ній:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Всебічно розкрита тема; - Професійно оцінено сучасний емпіричний матеріал; - Наукове володіння термінами (визначеннями); - Відсутні фактологічні, інтонаційні, артикуляційні, темброві та інші помилки. <p>Очікується, що письмові творчі роботи будуть оригінальними журналістськими дослідженнями, які ґрунтуються на засадах добросовісності. Виявлення ознак академічної недобросовісності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Важливою складовою навчання є відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідують усі лекції, беруть активну участь у дискусії на практичних заняттях. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття і відпрацювати пропущене. За будь-яких обставин студенти зобов'язані дотримуватися визначених термінів для виконання усіх завдань, передбачених поточним і модульним контролем. Якщо студенти самостійно не можуть знайти рекомендовану літературу, то викладач її видає виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Викладач заохочує студентів</p>

	<p>до опрацювання джерел та літератури, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Методика виставлення балів за знання.</p> <p>Сумуються бали набрані під час поточного і модульного контролів. Обов'язково враховуються присутність студента на лекціях та активність на практичних заняттях, а також недопустимість пропусків та запізнення на заняття. На оцінювання знань впливає несвочасне виконання поставлених завдань, списування, плагіат та ін.</p> <p>Не толеруються жодні форми порушення академічної доброчесності.</p>
<p>Питання до контрольної роботи</p>	<p>Питання для письмової роботи під час першого модульного контролю:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Публіцист – поєднання професій (письменника, дослідника, історика, політика, культуролога, соціолога). 2. Функції художньо-публіцистичних жанрів. 3. Предмет публіцистичних текстів. 4. Пошук теми для публіцистичного твору. 5. Етапи створення публіцистичного твору. 6. Зміст і форма, елементи структури публіцистичного твору. 7. Факт у публіцистиці. 8. Деталь у художньо-публіцистичному телевізійному творі. 9. Конфлікт у художньо-публіцистичних тележанрах. 10. Специфіка образу в публіцистичному телетексті. 11. Авторське «я» в публіцистиці. 12. Засоби вираження авторської позиції в художній публіцистиці. 13. Домисел і вимисел в публіцистичному тексті. 14. Зображально-виражальні засоби художньо-публіцистичного телетексту. 15. Нарис: загальна характеристика, види та текстові особливості. 16. Вибір героя для портретного нарису. 17. Телеесе, телепамфлет: особливості новітніх технологій у навчанні. 18. Метафора в сучасному художньо-публіцистичному телевізійному тексті. 19. Парономазія, рефрен в сучасному художньо-публіцистичному телевізійному тексті. 20. Мейозис в сучасному художньо-публіцистичному телевізійному тексті. 21. Градація в сучасному художньо-публіцистичному телевізійному тексті. 22. Алюзія в сучасному художньо-публіцистичному телевізійному тексті. 23. Засоби інтертекстуальності в сучасному художньо-публіцистичному телевізійному тексті. <p>Питання для письмової роботи під час другого модульного контролю:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Схарактеризуйте мовленнєвий закон з позиції вимог риторики. 2. Комунікативні якості телевізійних матеріалів. 3. Що таке правильність усного мовлення? 4. Суть комунікативної якості «виразність». 5. Що зумовлює ясність телекомунікації? 6. Чим зумовлена точність телекомунікації? 7. Сутність «усного мовлення». 8. Схарактеризуйте основні вимоги виступу перед телекамерою. 9. Психологічні особливості діалогу перед телекамерою. 10. Чому звукове мовлення сприймається на слух як цілісний відрізок мовленнєвого потоку? 11. Які причини зумовлюють неясність усного мовлення? 12. Від чого залежить єдність думки і висловлювання? 13. Яка особливість діалогу тележурналіста з аудиторією? 14. У чому полягає взаємодія в ефірі тележурналіста й аудиторії? 15. Назвіть особливості словесного втілення телевізійного журналістського задуму. 16. Чому інтонацію називають серцем і розумом живої мови, її «музикою»? 17. Схарактеризуйте мовностилістичний колорит усного мовлення. 18. Чому українську мову називають домом нашого буття? 19. Які функції дихальних органів людини?

	<p>20. Назвіть і схарактеризуйте органи усного мовлення.</p> <p>21. Як подолати мовні дефекти?</p> <p>22. Чому модуляція голосу надає змістові мови телематеріалу ширшого значення?</p> <p>23. Схарактеризуйте темп мовлення в інформаційних, аналітичних і художньо-публіцистичних тележанрах.</p> <p>24. Як навчитися точності висловлювання у телепередачах?</p> <p>25. Головні засади упорядкування мовлення у телеефірі.</p> <p>26. Схарактеризуйте функції української мови</p> <p>27. У який спосіб українська мова має стати національно-культурним полем телевізійного ефіру?</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості викладання дисципліни буде надано після завершення курсу.

СХЕМА КУРСУ «ОСНОВИ КУЛЬТУРИ УСНОГО ПУБЛІЧНОГО МОВЛЕННЯ»

Змістовий модуль 1. «Виразальні засоби комунікації телевізійних журналістів»

Тиждень	Теми	Форма заняття	Література	Самостійна робота	Термін виконання С/Р
1/3-й тиждень	<p>Тема 1. Формування телевізійної комунікативної культури усного мовлення</p> <p>1. Опанування нормативністю української мови</p> <p>2. Єдність інтелектуальної думки і виразу тележурналіста</p> <p>3. Розвиток і утвердження звукового простору української мови.</p> <p>4. Вироблення фонаційного дихання.</p>	Лекц/ Практ. 2 год., 2 год.	<p>1. Сербенська О. Культура усного мовлення. Практикум: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004.</p> <p>2. Ревуцький Д. Живе слово / Д. Ревуцький. – Львів, 2001. – 50 с.</p> <p>3. Сагач Г.М. Риторика: Навч. посібник для студентів серед. і вищ. навч. закладів. Вид. 2-ге перероб. І доп – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. – 568 с.</p>	9 год. Опрацювання рекомендованої літератури. Перегляд та аналіз телепередач стосовно вираження журналістської думки, яка має характеризуватися яскравою, зрозумілою слухачам формою висловлювання думки.	2 тижні Перевірка результатів С/Р
5/7/9/11-й тиждень	<p>Тема 2. Вербальні і невербальні засоби впливу на телеаудиторію</p> <p>1. Усне мовлення як феномен національної культури.</p> <p>2. Особливості функціонування українського усного мовлення.</p> <p>3. Звуковий інформаційний простір України.</p> <p>4. Різновиди мовлення.</p> <p>5. Типи наголосу.</p> <p>6. Способи вироблення культури усного мовлення</p>	Лекц/ Практ. 4 год., 4 год.	<p>1. Бацевич Ф. Основи комунікативної девіатології / Ф.Бацевич. – Львів: Видавничий центр ЛНУ, 2000. – 237 с.</p> <p>2. Грицан Н. Техніка сценічного мовлення: навч.-методичний посібник. 2-ге вид., переробл. і доповн. – Івано-Франківськ, 2020. – 286 с</p> <p>3. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2003. – 311 с.</p> <p>4. Сагач Г.М. Риторика: Навч. посібник для студентів серед. і вищ. навч. закладів. Вид. 2-ге перероб. І доп – К.:</p>	18 год. Опрацювання рекомендованої літератури. Аналіз, осмислення вербальних і невербальних засобів комунікації у власних матеріалах, а також у	2 тижні Перевірка результатів С/Р

	тележурналістів.		Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. – 568 с. 5.	телепередачах інших авторів. Долати неправильну артикуляцію звуків, опанувати засоби інтимізації.	
--	------------------	--	---	---	--

Змістовий модуль 2. «Методика створення художньо-публіцистичного телевізійного тексту»

Тиждень	Теми	Форма заняття	Література	Самостійна робота	Термін виконання С/Р
2/4-й тижд.	<p>Тема 1. <i>Художньо-публіцистичний телевізійний текст у системі інших журналістських текстів.</i></p> <p>1. Сутність поняття публіцистика, художня публіцистика, художньо-публіцистичний текст.</p> <p>2. Структурно-композиційні особливості художньо-публіцистичних телевізійних текстів.</p> <p>3. Форма і зміст художньо-публіцистичних телевізійних текстів.</p> <p>4. Факт, аргумент, деталь, образ художньо-публіцистичних телевізійних текстів.</p>	Лекц./ Практ. 2 год., 2 год.	<p>1. Буряк В. Д. Поетика інформаційно-художньої свідомості [Еволюція форм і методів вираження інформації (факту) в контексті інтелектуалізації творчої свідомості]: Монографія. – Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2001. – 392 с.</p> <p>2. Михайлин І. Л. Основи журналістики: підручник. – 5-те вид., перероб. та допов. – Київ: Центр учб. літ., 2011. – 494 с.</p> <p>3. Різун В. В. Аспекти теорії тексту: нариси про текст. Теоретичні питання комунікації і тексту / В. В. Різун, А. І. Мамалига, М. Д. Феллер. – К.: РВЦ «Київський ун-т», 1998. – 335 с.</p> <p>4. Телевізійна та радіокомунікація: історія, теорія, новітні практики: підручник / В. В. Лизанчук, І. В. Крупський, О. М. Білоус, П. Я. Дворянин, Н. С. Лебеденко, Р. О. Білоус; за ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Лизанчука. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. – 420 с.</p>	9 год. Опрацювання рекомендованої літератури. Перегляд телевізійних художньо-публіцистичних програм і оцінюють їх на предмет аналізу тексту.	2 тижні Перевірка результатів С/Р
6/8-й Тижд.	<p>Тема 2. <i>Символи і стереотипи в художньо-публіцистичних телевізійних текстах.</i></p> <p>1. Відмова від стереотипів у художньо-публіцистичних телевізійних текстах як виклик XXI століття.</p> <p>2. Особливості формування стереотипів. Види стереотипів у художньо-публіцистичних телевізійних текстах.</p> <p>3. Символіка художньо-публіцистичних телевізійних текстів. Види символів, функції і значення.</p>	Лекц./ Практ. 2 год., 2 год.	<p>1. Здоровага В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. – 3-тє вид. – Львів: ПАІС, 2008. – 276 с.</p> <p>2. Михайлин І. Л. Основи журналістики: підручник. – 5-те вид., перероб. та допов. – Київ: Центр учб. літ., 2011. – 494 с.</p> <p>3. Мой Д., Ордольфф М. Телевізійна журналістика: Практична журналістика, том 62 / За заг. ред. В. Ф. Іванова; Пер. з нім. В. Климченка. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. – 234 с.</p> <p>4. Різун В. В. Аспекти теорії тексту: нариси про текст. Теоретичні питання</p>	9 год. На основі опрацьованої літератури і аналізу телевізійних передач студенти готують повідомлення про особливості формування української національної культури, які виголошують	2 тижні Перевірка результатів С/Р

			<p>комунікації і тексту / В. В. Різун, А. І. Мамалига, М. Д. Феллер. – К. : РВЦ «Київський ун-т», 1998. – 335 с.</p> <p>5.Телевізійна та радіокомунікація: історія, теорія, новітні практики: підручник / В. В. Лизанчук, І. В. Крупський, О. М. Білоус, П. Я. Дворянин, Н. Є. Лебеденко, Р. О. Білоус; за ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Лизанчука. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. – 420 с.</p>	на практичному занятті та обговорюють	
10 Тиж	<p>Тема 3. Образні засоби в художньо-публіцистичних телевізійних текстах.</p> <p>1. Засоби інтертекстуальності в художньо-публіцистичних телевізійних текстах.</p> <p>2. Фонетичні образні засоби в художньо-публіцистичних телевізійних текстах.</p> <p>3. Стилістичні образні засоби в художньо-публіцистичних телевізійних текстах.</p> <p>4. Мейозис та форми його вираження в художньо-публіцистичних телевізійних текстах.</p>	Лекція 2 год.	<p>Єлісовенко Ю. Ораторське мистецтво: постановка голосу й мовлення: Навчальний посібник / За ред. В. В. Різун. – К., 2008.</p> <p>2. Михайлин І. Л. Основи журналістики: підручник. – 5-те вид., перероб. та допов. – Київ: Центр учб. літ., 2011. – 494 с.</p> <p>3. Різун В. В. Аспекти теорії тексту: нариси про текст. Теоретичні питання комунікації і тексту / В. В. Різун, А. І. Мамалига, М. Д. Феллер. – К. : РВЦ «Київський ун-т», 1998. – 335 с.</p> <p>4. Сербенська О. Культура усного мовлення. Практикум: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004.</p> <p>5. Телевізійна та радіокомунікація: історія, теорія, новітні практики: підручник / В. В. Лизанчук, І. В. Крупський, О. М. Білоус, П. Я. Дворянин, Н. Є. Лебеденко, Р. О. Білоус; за ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Лизанчука. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. – 420 с.</p>	9 год. Студенти аналізують образні засоби художньо-публіцистичних телевізійних текстів.	
	Кожний студент створює художньо-публіцистичну телепередачу про героїзм українських воїнів у російсько-українській війні і розкриває виражальні засоби, професійні навички ведучого.			ІНДЗ 14 год.	

Уклали силабус
Оксана БІЛОУС
Орест ГАРДА
Наталія ЛЕБЕДЕНКО